

*Kapitán Josef NOVÁK:*

## *Stále převědné oddíly u pěších pluků.*

Získati zprávy o nepříteli, poodhaliti roušku zastírající jeho seskupení, sílu, činnost a event. úmysl, bylo odedávna snahou každého prozíravého vojevůdce. Postupným rozvojem válečnického umění

byly rovněž zdokonalovány prostředky a organisace, vedoucí k získání těchto zpráv.

Kromě ojediněle známých příkladů z dob starších nacházíme též v naší historii doklady o existenci a organisaci přezvědné služby, a to již v slavné době husitské. Husitské vojsko kromě obdoby dnešního zajištění (honcí, posilci, stranci) vysílá i jezdecké hlídky „ztracence“, jimž je svěřena úloha pátrati po nepříteli. V dalším vývoji válečnictví sledujeme již častější zmínky o získávání zpráv o protivníkovi a zejména geniální vojevůdce Napoleon děkoval za mnohý svůj úspěch důmyslně organisované službě výzvědné a průzkumné. V dějinách válek 19. a 20. století, kdy prostory i prostředky válečné činnosti nabývají stále větších rozměrů, vrcholících v průběhu světové války, rozvinula se značně i činnost získávání zpráv, jsouc dovršena použitím a vývojem letectva.

Získati zprávy o nepříteli a jich rozbořem nabýti obrazu o situaci a možnostech protivníkových, musí býti dnes snahou každého velitele, v jakékoliv bojové situaci.

Náš služební předpis G-V, Polní řád zdůrazňuje význam získávání zpráv o nepříteli zařazením těchto na první místo údajů v rozkazech všech velitelů (čl. 81), mezi prvky rozhodnutí (čl. 86), zajištění (čl. 99) a konečně zvláštními ustanoveními v čl. 106—116.

V čl. 106 precisuje: „Je tedy povinností velitelů všech stupňů usilovati o to, aby získali zprávy o nepříteli, doplnili je, přesněji určili a zajistili jich dodání všem, kterým na nich záleží.“ V dalším článku uvádí prostředky k získání zpráv: „Letectvo, jezdecktvo, pozorovatelé pěchoty a dělostřelectva, boj, zajatci, zběhové, osoby civilní, naslouchání a vyzvědači.“

## I.

Zevrubnějším rozbořem čl. 108 až 116, jakož i jiných statí Polního řádu, dále příslušných článků Cvičebního řádu naší armády dojdeme k názoru, že speciálně pěchotě je vymezena poměrně malá účast při získávání zpráv a že tato působnost je vůbec předvídána jen na vzdálenosti nejkratší — asi 2.000 kroků. Tím ovšem je mnohdy omezena do jisté míry možnost získávání zpráv velitelům pěchoty, neboť jejich úsilí v tomto směru naráží na reglementárně stanovené hranice, které by neměli překračovati. Uvědomíme-li si zásady směrnic pro používání letectva a jezdecktva v činnosti získávání zpráv, resp. pro tuto činnost předpokládané vzdálenosti, a srovnáme je s předvídanou reglementární působností pěchoty v téže činnosti, zjistíme zde jistý nevyplněný prostor. Rovněž tak při studiu našich předpisů nemůžeme se ubrániti přesvědčení, že není dosti pamatováno na případy, kdy nebude míti i vyšší velitel, ať i již z jakýchkoli důvodů, letectvo a jezdecktvo neb i ostatní prostředky pro získávání zpráv k dispozici.

Předpoklad stálého disponování ostatními prostředky pro získávání zpráv o nepříteli a krajní vymezení činnosti pěchotě v této službě není jistě správný. Zkušenosti z posledních válek naopak dokazují, že v mnohých případech, v určitých fázích boje, jediné pěchota byla s to splniti úkoly kladené na přezvědnou službu.

Chceme-li uvažovati o tom, v jaké míře, v kterých situacích a do jaké vzdálenosti je možno svěřiti pěchotě úkoly spojené se získáváním zpráv, musíme sledovati poznatky získané v době posledních několika desetiletí a hlavně pak během světové války. Zároveň s tímto problémem naskytá se i otázka, jakým způsobem má pěchota po-

dobné úkoly plniti, resp. jaké prostředky neb orgány má k tomu účelu voliti.

První odpověď na obě tyto otázky nacházíme ve vnitřní organizaci ruské armády v letech 80.—90. minulého století. Po krymské válce věnovali někteří ruští velitelé z vlastní iniciativy zvýšenou pozornost výcviku v přezvědčné službě pěchoty a organizovali u pěších pluků zvláštní oddíly cvičené speciálně v této službě. Průkopníkem idey výchovy zdatných, neohrožených a odvážných zvědů stal se velitel 21. ruské pěší divise gen. hrabě Borch, který již v roce 1883 získal následovníky ve veliteli 41. a 38. pěší divise, zanedlouho pak i ve všech ostatních divisích kazaňského okruhu. Roku 1886 byl pak vydán carův „Příkaz“ č. 260, kterým bylo nařízeno udržovati v každém pluku určitý počet mužů, kteří by pro svou speciální přípravu mohli ve válce splniti takové úlohy, které vyžadují zvláštních schopností a jsou spojeny s obzvláštním nebezpečím. K usnadnění speciálního výcviku měli býti tyto vojíní sdružováni ve zvláštní oddíly a za účelem výchovy k neohroženosti, mimo intenzivní tělocvik, měla býti pěstována i honba na divokou zvěř. Odtud pochází i původní pojmenování těchto oddílů „Ochotnaja komanda“ — (později v překladu používaný název „Jagdkomando“ v armádě rakousko-uherské). Již v míru dosáhly tyto oddíly při různých cvičeních pozoruhodných výsledků a jejich existence vzbudila pozornost zejména ve vojenských kruzích Rakousko-Uherska.

Třeba, že v Rusku vedla k organizaci těchto oddílů do určité míry i nutnost výběru schopných mužů pro hlídkovou službu, poněvadž se pro nízký stupeň chápavosti a vzdělání ruského vojína ukázalo nemožným vycvičiti veškeré vojny v této službě, přece v letech 90. minulého století v nastalých sporech o účelnosti a potřebě podobných oddílů, převládal i v jiných armádách názor akceptující tuto novinku a hlídkové službě bylo pak věnováno mnohem více péče, na př. v rak.-uherské armádě, zejména u horských a mysliveckých praporů. Rakousko-uherský předpis „Dienstreglement II. Teil — Felddienst“ z roku 1912 zdůrazňuje již použití pěchoty ve službě získávání zpráv i při event. vzdáleném průzkumu a v článku 231 dává možnost utvoření tak zvaných „Nachrichtendetachements“, jakož i možnost výběru schopných vojáků pro úkoly služby přezvědčné.

Rovněž tak i v některých jiných armádách byly organizace a výcvik v hlídkové službě zdokonalovány.

V době světové války můžeme již konstatovati v italské armádě plukovní čety „arditi“, v ruské armádě pěší i jízdné rozvědky pěších pluků, v rak.-uherské armádě koncem roku 1916 nejprve samostatné „Aufklärerzüge“ u praporů, které počátkem r. 1917 byly sloučeny v rotu „Jagdkomando“. Německá armáda má koncem roku 1916 v rámci pěších pluků zvláštní oddíly, vycvičené pro zvláštní úkoly, přepady a p. Konečně naše legie prosluly v ruské a italské armádě zejména svými rozvědkami a výzvědnou činností. Prostor působnosti všech těchto pěších výzvědných oddílů nebyl tak úzce ohraničován, jak je tomu v našem Cvičebním řádu, nýbrž sahal mnohdy i do hloubky několika kilometrů.

Z těchto poznatků můžeme vyvoditi závěr, že význam pěchoty v získávání zpráv není rázu podřadného a že právě vhodnou organizací této služby v pěchotě resp. zvláštními oddíly bylo dosaženo žádoucích výsledků. O tom též nade vši pochybnost svědčí i fakt, že i po světové válce jsou v pěších jednotkách většiny armád organiso-

vány zvláštní oddíly určené pro službu přezvědnou. Tyto oddíly, sdružující namnoze prvky větší, cyklistické, motorisované a jezdecké, dávají velitelům pěších pluků širší možnosti k získávání zpráv o nepříteli v různých obdobích bojové činnosti.

Ruská armáda podržela i v nové organizaci rotu rozvědčků, sestavenou z pěších i jízdních zvěďů a ruský polní řád uvádí i zvědy u praporů a rot.

Italská armáda má organizovanu u každého praporu pěší výzvědnou skupinu v počtu jednoho důstojníka a 31 mužů. Činnost přezvědných hlídek je předpokládána do vzdálenosti až 4 km.

V anglické armádě jsou zařadění zvěďové u štábu velitele praporu. Litevská armáda má v pěším pluku včleněn zvědný oddíl. Belgická armáda má u štábu pluku a všech praporů skupiny cyklistů (asi po 20), které mohou být sloučeny v jeden oddíl pod velením důstojníka, kromě toho u velitelství pluku četu 30 jízdních zvěďů.

Francouzský pěší pluk podle nejnovějších zpráv bude mít přezvědný oddíl, mající k dispozici 1 auto, 2 motocykly s přívěsnými vozíky, 127 kol a 1 četu (25) jezdců.

Uvedená data jsou jistě s dostatek přesvědčujícím materiálem pro rozšíření působnosti přezvědné služby v rámci pěších pluků naší armády, nynějšími předpisy tak úzce vymezené, jakož i pro organizaci zvláštních oddílů pro tuto službu.

Ke kladnému názoru stran účelnosti přezvědných oddílů pěchoty dojdeme však rovněž rozbořem činnosti při získávání zpráv v boji. Získávání zpráv letectvem, jezdeckem a většinou ostatních prostředků uvedených v čl. 107 Polního řádu může dostačiti velitelům v době, kdy nejsme v přímém dosahu účinnosti větších sil nepřitele, nebo pokud denní doba, terén a povětrnost dovolí činnost těchto prostředků. Však již zasažením nepřátelského letectva a dělostřelectva bude někdy vlastní jezdecko z přezvědné činnosti vyřaděno, nebo mu bude tato činnost značně ztížena. Rovněž tak terén může mnohdy skýtatí jezdeckvu nepřekonatelné překážky. Nepříznivé počasí, často i noční doba vyřadí z přezvědné činnosti letectvo a pozorování z pozorovatelén. Zprávy zajatců, zběhů, civilních osob a vyzvědačů nemusí býti k dispozici, naslouchání nebude mnohdy možné — a tu jediné pěší patračí budou s to, za všech okolností splniti žádaný úkol a dodatí potřebné zprávy. V jiném případě poměrně skrovné části jezdeckva jsoucí k dispozici pro přezvědnou službu v rámci divise mohou býti buď vyčerpány, oslabeny nebo bude jich eventuálně použito k jinému úkolu (ochrana boku a p.) a tu opět bude třeba použití přezvědných orgánů pěchoty k získání nutných zpráv, třeba i z dosti značné vzdálenosti. Konečně v prostoru účinnosti zbraní nepřátelské pěchoty, dále za ustálení fronty, v posíční válce bude to téměř výhradně pěchota, která bude mít možnost získávati zprávy, provádějíc za tím účelem rozličné akce, přepady a p.

Rozumí se samo sebou, že pro podobné případy musí býti pěchota řádně připravena, neboť jenom důkladný odborný výcvik může zajistiti dobrý výsledek činnosti. Vyžadovalo by však mnoho času a práce, kdyby měl každý vojin pěšího pluku získati tuto potřebnou průpravu, ba u mnohých nedosáhlo by se nikdy vytčeného cíle.

Přezvědná služba, má-li býti svědomitě prováděna za všech okolností a mnohdy v obtížných situacích, vyžaduje určitých schopností, které nejsou každému dány. K vykonávání této služby je třeba obratnosti, odvahy, rozhodnosti, chladnokrevnosti, vytrvalosti a

duchapřítomnosti. Je otázka, zda je možno tyto vlastnosti u většiny vojinů vypěstovati. Spor o tom, vedený v 90. letech minulého století v odborných vojenských časopisech rak.-uherské armády, byl v minulých letech znovu rozvířen v armádě italské. Na jedno nesmíme však zapomínati. Předzvědná služba vyžaduje též individuálních vrozených schopností, jako jsou bystrý zrak, orientační smysl, schopnost vyjádření učiněných pozorování, dále chuti, ba řekl bych jakési lásky a ideálu — a tyto vlastnosti je nemožno dáti každému jednotlivci. Sledujeme-li dosavadní dlouholetou praxi, vidíme, že k přezvědným úkolům byli vždy vybíráni nejschopnější a především dobrovolně se hlásící vojíní. Při zřizování zmíněných již přezvědných částí v rakousko-uherské a německé armádě byli do nich zařadováni výhradně schopní dobrovolníci; rovněž tak čtyř italských „arditů“ byly sestaveny z vybraných vojinů. Též skvělých výsledků výzvědné činnosti našich legionářů, ať již v ruské neb italské armádě, bylo dosaženo právě tím, že legionáři byli obětovni dobrovolníci, pracující s láskou a sebezapřením, mající na mysli zářící ideál — osvobození vlasti.

Již předválečné předpisy dovozovaly veliteli hlídky výběr mužstva k provedení daného úkolu. Rovněž tak náš Polní řád v čl. 202 praví: „Při vysílání hlídek je nejdůležitější výběr jejich velitelů; těm se pak ponechává, aby si vybrali nejschopnější lidi ze své jednotky.“ Obdobná zásada vyplývá i z ustanovení čl. 753, 764 a 776 Cvičebního řádu. Je tedy i u nás akceptován názor, že se k vykonávání přezvědné služby každý vojin nehodí — z čehož logicky vyplývá zřejmá potřeba vybraných jednotlivců. Úroveň jejich schopností pak najisto stoupne, budou-li pro úkoly přezvědné služby zvlášť školeni.

Za nynějších poměrů by bylo sestavení jakékoli hlídky nebo přezvědné části nahodilé a nestejně úrovně, podle toho, do jaké míry by si mohl určený velitel vybrati schopné jednotlivce ze své jednotky. I kdyby v každé rotě bylo několik schopných neb i zvlášť vycvičených vojinů, činnost podobné hlídky nebo části mnohdy by se při nejlepším snaze všech zúčastněných nevyvinula tak, jak by bylo k provedení daného úkolu žádoucí. Zejména v obtížnějších situacích by se ukázaly: nejednotnost ve volbě prostředků, nezvyklost spolupráce a nedostatek potřebných zkušeností. Mnohem lépe může pracovati hlídka nebo část, jejíž příslušníci získali důkladnou přípravu, jsou si navzájem zvyklí, pro družné soužití a výcvik v téže části rozumějí navzájem takřka každému svému pohybu a znamení a uvykli delším školením stálé spolupráci.

Uvažujeme-li o potřebě speciálního výcviku a organizaci přezvědné služby v rámci pěších pluků v naší armádě, nemůžeme přehlížeti dokázaný fakt, že se organizace zvláštních přezvědných částí již jinde osvědčila. Účelně vedený výcvik zvláštních přezvědných částí, při němž s chutí pracovali jednotlivci, jejichž vrozené vlohy a schopnosti byly promyšleným způsobem rozvíjeny a stupňovány, byl vždy korunován pozoruhodným výsledkem.

Zřízení přezvědných částí u pěších pluků dojdeme sice k další specialisaci, která bude mít za následek určité poklesnutí celkové úrovně zejména pěších rot, avšak výhody zvláštního výcviku vybraných vojinů ve službě přezvědné neboli patračů, nelze popřít. Má-li být přikročeno k řešení této otázky a k provádění výcviku, nechť organizace vyhovuje co možná nejlépe a výcvik je veden opravdu účelně a systematicky. Zajištění obou těchto složek předpokládané-



ho úspěchu vidím jediné v organizaci stálých převěždných částí v rámci pěšího pluku, a to jak ve válce, tak i v míru. Dočasným soustředěním vybraných vojinů k výcviku ve službě zvědů nebo patračů u praporu neb u pluku nemůže býti nikdy dosaženo takového výsledku jako v částech stálých. Povšechná úroveň pěších rot a disposiční právo velitelů rot nad zvláště vycvičenými vojiny budou tak jako tak sníženy, neboť i kdyby nebyly organizovány převěždné části stálé, budou vycvičení jednotlivci stejně podle potřeby sdružováni pro činnost převěždnou a jejich přítomnost a použitelnost v rotě bude tedy vždy jen dočasná.

## II.

Dospěvše ke kladnému závěru v otázce nutnosti zvláštních převěždných částí u pěšího pluku, nesmíme ustrnouti při jich uvedení v život na pouhém převzetí organizace z některé armády, v níž podobné části již jsou zavedeny. Naše rozhodnutí musí předcházeti kritický rozbor nynějších způsobů organizace, spojený s úvahami o vhodnosti užití té oné složky v našich poměrech. Při organizaci těchto částí musíme míti na zřeteli konfiguraci terénu, hlavně pohraničních krajů našeho státu, dále možnosti jich použití v různých fázích boje, aniž se hlavní zásady našeho Polního řádu podstatně změnily. Konečně otázka vnitřní organizace pluku, jakož i otázky výcvikových možností a finančního nákladu nesmějí býti zvláště komplikovány nebo přepínány.

Při dosavadních cvičeních vyšších jednotek počítáme v naší armádě s existencí smíšeného převěždného oddílu nebo s organizačně zavedenou jezdeckou eskadronou v rámci pěší divise. Oběma těmito částem určuje činnost velitel divise se stanoviska své potřeby a taktické situace. Převěždná činnost bude jimi prováděna zpravidla ve vzdálenosti asi 10 km až 1 denního pochodu před čelním sledem divise. Uvážíme-li, že při pochodu v několika proudech nebo při zahájení přibližování zaujme divise prostor zpravidla značně široký, seznáme, že zejména za nepříznivých terénních anebo povětrnostních poměrů, v noci a p. nebudou moci zmíněné oddíly prováděti převěždnou službu tak, aby mezi divisí a těmito částmi nebylo třeba převěždné činnosti. Tím méně bude moci zdolati tento úkol sama divisní eskadrona, neb jen její část, bude-li třeba dáti SPO. neb i části DE. úkol jiný. (Při nedostatku armádního jezdeckva, bude-li divise na křídle armády, či operovati samostatně a p.) V podobných situacích bude nucen velitel divise rozmnožiti své převěždné orgány zvláštními částmi pěchoty. Nastanou-li pak případy uvedené v předchozím oddíle tohoto pojednání, kdy většina reglementárních prostředků pro získávání zpráv o nepříteli bude vyřaděna z činnosti, případně převěždným částem pěších pluků hlavní podíl ve vykonávání převěždné služby. V uvedených případech nutno předpokládati činnost těchto částí mnohdy ve větších prostorech i vzdálenostech, než je dosud stanoveno našimi předpisy.

Nejintensivnější činnost převěždných částí pěších pluků předpokládám právě v době přesunů a v období pohyblivého boje.

Za přibližování a zjednávání dotyku mohly by do jisté míry usnadniti úlohu zjištění nepřitele, čímž by bylo dosaženo určité úspory v počtu prvků vysílaných nyní k navázání dotyku pro akce další — zahajovací boj a útok.

V obraně by byla sjednocena hlídková pohyblivá zajišťovací činnost a přezvědná služba v jedné části, což by bylo výhodné pro velitele i části pluku. Pro případ stabilisace front by tu byl k dispozici odborně připravený oddíl, který by se mohl se zdarem zhostiti potřebných případů a podobných akcí.

Konečně při pronásledování nebo za event. vlastního ústupu měl by velitel pluku k dispozici část, která, jsouc složena z vybraných jednotlivců, dovedla by jistě za všech okolností udržeti nejlepší bojovou kázeň, ducha a vytrvalost, které jsou nejcennějšími vlastnostmi při vyčerpanosti nebo časovém neúspěchu, a stala by se v podobných situacích významnou oporou velitele, ba mnohdy i rozhodujícím činitelem při únavě nebo skleslosti ostatních částí.

Protože je možno předpokládati činnost podobné části mnohdy i do vzdálenosti většího počtu kilometrů, je třeba, aby obsahovala složky co možná pohyblivé, aby získávání zpráv a jich dodávání bylo rychlé a včasné.

Zde přicházíme k rozboru prostředků, jsoucích k dispozici vzhledem na upotřebitelnost v našich poměrech a v terénu.

Cyklisté jsou výbornou pohyblivou složkou v terénu rovinatém s četnými komunikacemi. Možnost jich použití při akcích na území našeho státu by byla znesnadněna konfigurací terénu v četných poměrně pohraničních úsecích, dále v krajích silně zalesněných a obdělávaných. Činnost cyklistů je možno nahraditi v hornatých krajích horolezci nebo v zimním období téměř všude lyžaři.

Automobil a motocykl jsou odkázány jen na dobře sjízdné komunikace. Jich použití u nás bude tím omezenější. Rovněž zásobování pohonnými hmotami třeba tu míti na zřeteli.

Jezdec má sice mnohé výhody proti mechanickým prostředkům pohybu, zejména není tolik vázán sjízdností terénu, avšak i ten je v nepříznivém terénu nebo situaci zbaven své pohyblivosti, ba mnohdy i vyřazen z činnosti. Kromě toho opotřebování koní je mnohem rychlejší a jich udržování a náhrada za ně značně obtížnější, než jak je tomu u materiálu neživého.

Nejspolehlivější, avšak nejméně pohyblivou složkou je pěšák. Může, jak již dříve uvedeno, dosáhnouti kladných výsledků činnosti téměř za všech okolností. Jeho pohyblivost je možno do jisté míry zvýšiti ulehčením ve výstroji a výzbroji.

V našich poměrech a v rámci dosavadní organizace by bylo tedy podle mého názoru nejvhodnější sloučiti v přezvědné části pěšího pluku pěší patrače a cyklisty, resp. vycvičiti veškeré mužstvo jako pěší patrače, cyklisty, lyžaře nebo i jako horolezce.

Přes to, že by jezdci v některých případech byli žádoucí složkou podobné přezvědné části pěšího pluku, upouštím od jich zařazení v tuto část:

1. pro značné zvýšení finančního nákladu na nákup, udržování a doplňování koní. Již vybavením samostatné přezvědné části potřebným trénem vzroste počet koní pěšího pluku (nyní asi 280). Měla-li by míti jezdecká složka přezvědné části určitou výkonnost, musila by míti alespoň 15—20 jezdců.

To by znamenalo i zvýšení počtu koní pro dopravu píce a p. — celkem tedy u pluku asi o 35 koní.

2. pro obtíže, které by vznikly s výcvikem mužstva, ustajováním a doplňováním koní v míru i ve válce.

3. V našich poměrech nebude pluk manévrovatí snad nikdy v tak rozlehlém prostoru, aby činnost jezdeckých patračů v jeho úseku byla nezbytná. Pro úkoly, jichž splnění můžeme žádati od jezdců, má pěší divise DE. Bude-li nutno doplniti její činnost ve větší vzdálenosti nebo prostoru, je možno provedení kombinovati tak, že cyklistů bude použito na komunikacích a jezdců mimo ně. Nastanou-li případy, kdy je znemožněna činnost DE., nebude možná ani činnost jezdců přezvědné části pěšího pluku.

4. Pro účely dodávání zpráv tam, kde to nebude možné cyklistům, má velitel pluku možnost přiděliti přezvědné části podle potřeby některé z jezdeckých spojek, které jsou organisacně zařaděny ve válečné spojovací rotě nebo v jejich četách.

### III.

Podle předchozích úvah považoval bych za nejúčelnější tuto organisaci přezvědných částí v naší armádě:

#### A. Válečná organisace.

Aby mohla přezvědná část representovati určitou sílu a dostáti ve všech úkolech, které by jí mohly býti svěřovány k provedení, je třeba, aby byla přiměřeně početná.

Přihlížíme-li současně k potřebám administrativně-hospodářským, zdá se nejvhodnějším zříditi přezvědné rotu v síle přibližně pěší rotu.

#### Přezvědná rota.

Základním prvkem jsou pěší patrači, soustředění ve dvou četách. Předpokládám hlídkový výstroj — torby na vozech rotu.

Pohyblivou složkou rotu je 3. četa cyklistická (její použití jako takové složky předpokládám jen v odpovídajícím terénu — jinak ponechá kola u trénu a pracuje rovněž pěšky). Pomocné orgány velitele a hosp. orgány zahrnuje pomocná četa. Detailní organisaci a výzbroj přezvědné rotu uvádím v přiložených tabulkách 1—4.

Tabulka 1.

#### Organisace a výzbroj přezvědné rotu.

|                     | Důstojník | rotmistr | Mužstvo |          |           |       |        | Výzbroj |         |               |            |                     |             | Střelivo |        |      |         |         |                      |
|---------------------|-----------|----------|---------|----------|-----------|-------|--------|---------|---------|---------------|------------|---------------------|-------------|----------|--------|------|---------|---------|----------------------|
|                     |           |          | četař   | desátník | svobodník | vojín | celkem | puška   | pistole | lehký kulomet | granátomet | osvětlovací pistole | beze zbraně | puškové  | zásob. | náb. | pistole | granátů | osvětlovacích nábojů |
| Velitel rotu        | 1         |          |         |          |           |       |        |         | 1       |               |            |                     |             |          |        |      | 24      |         |                      |
| 1. četa (pěší)      | 1         |          | 1       | 3        | 3         | 32    | 39     | 34      | 4       | 2             | 2          | 1                   |             | 1020     | 30     | 1200 | 96      | 96      | 12                   |
| 2. četa (pěší)      | 1         |          | 1       | 3        | 3         | 32    | 39     | 34      | 4       | 2             | 2          | 1                   |             | 1020     | 30     | 1200 | 96      | 96      | 12                   |
| 3. četa (cyklist.)  | 1         |          | 1       | 3        | 3         | 32    | 39     | 34      | 4       | 2             | 2          | 1                   |             | 1020     | 30     | 1200 | 96      | 96      | 12                   |
| pom. četa           |           | 1        | 1       | 3        | 3         | 32    | 39     | 25      | 6       |               |            | 1                   | 9           | 750      |        |      | 144     |         | 24                   |
| Celkem              | 4         | 1        | 4       | 12       | 12        | 128   | 156    | 127     | 19      | 6             | 6          | 4                   | 9           | 3810     | 90     | 3600 | 456     | 288     | 60                   |
| na muničních karách |           |          |         |          |           |       |        |         |         |               |            |                     |             | 3810     |        | 3600 | 456     | 288     | 60                   |
| Celkem              |           |          |         |          |           |       |        |         |         |               |            |                     |             | 7620     |        | 7200 | 912     | 576     | 120                  |



Tabulka 2.

## Organisace a výzbroj pomocné čety.

|                 |                        | Výk. rotmistr | Mužstvo |          |           |       |        | Výzbroj |         |                     |             | Náboje  |             |                     |    | Kola | Motocykly |
|-----------------|------------------------|---------------|---------|----------|-----------|-------|--------|---------|---------|---------------------|-------------|---------|-------------|---------------------|----|------|-----------|
|                 |                        |               | četař   | desátník | svobodník | vojín | celkem | puška   | pistole | osvětlovací pistole | beze zbraně | puškové | pro pistoli | pro osvětl. pistoli |    |      |           |
| Roj velitelský  | výkonný rotmistr       | 1             |         |          |           |       |        |         | 1       |                     |             |         | 24          |                     |    | 1    |           |
|                 | poddůstojník kreslič   |               |         | 1        |           |       | 1      |         | 1       |                     |             |         | 24          |                     |    | 1    |           |
|                 | pozorovatelé (trubači) |               |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         | 1                   |             | 60      |             | 24                  | 2  |      |           |
|                 | signalisté a telef.    |               |         |          | 1         | 3     | 4      | 4       |         |                     |             | 120     |             |                     | 4  |      |           |
|                 | spojky                 |               |         |          | 1         | 5     | 6      | 6       |         |                     |             | 180     |             |                     | 6  |      |           |
|                 | motocyklisté           |               |         |          | 1         | 1     | 2      |         | 2       |                     |             |         | 48          |                     |    |      | 2         |
|                 | zdravotní hlídka       |               | 1       |          |           | 4     | 5      |         |         |                     | 5           |         |             |                     |    |      |           |
| Roj hospodářský | úč. poddůstojník       |               | 1       |          |           |       | 1      |         | 1       |                     |             |         | 24          |                     |    | 1    |           |
|                 | mechanik               |               |         | 1        |           |       | 1      |         | 1       |                     |             |         | 24          |                     |    | 1    |           |
|                 | krejčí                 |               |         |          |           | 1     | 1      | 1       |         |                     |             | 30      |             |                     |    |      |           |
|                 | obuvníci               |               |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         |                     |             | 60      |             |                     |    |      |           |
|                 | kuchaři                |               |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         |                     |             | 60      |             |                     |    |      |           |
|                 | vozkové                |               |         |          |           | 5     | 5      | 5       |         |                     |             | 150     |             |                     |    |      |           |
|                 | vodiči koní            |               |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         |                     |             | 60      |             |                     |    |      |           |
|                 | důst. sluhové          |               |         |          |           | 4     | 4      |         |         |                     | 4           |         |             |                     |    |      |           |
|                 | koňák                  |               |         |          |           | 1     | 1      | 1       |         |                     |             | 30      |             |                     |    |      |           |
|                 | Celkem                 | 1             | 1       | 3        | 3         | 32    | 39     | 25      | 6       | 1                   | 9           | 750     | 147         | 24                  | 16 |      | 2         |

Tabulka 3.

## Organisace a výzbroj rojů přezvědné čety.

|                        | Důstojník | Mužstvo |          |           |       |        | Výzbroj         |         |               |            |                     |           | Náboje      |             |                            |        |     |
|------------------------|-----------|---------|----------|-----------|-------|--------|-----------------|---------|---------------|------------|---------------------|-----------|-------------|-------------|----------------------------|--------|-----|
|                        |           | četař   | desátník | svobodník | vojín | celkem | puška s bodákem | pistole | lehký kulomet | granátomet | osvětlovací pistole | pro pušku | pro kulomet | pro pistoli | pro osvětlov. vác. pistoli | granát | kol |
| Velitel čety           | 1         |         |          |           |       |        |                 | 1       |               |            |                     |           |             | 24          |                            |        |     |
| zástupce velitele čety | 1         |         |          |           |       | 1      |                 | 1       |               |            | 1                   |           |             | 24          | 12                         |        |     |
| spojky                 |           |         |          |           | 2     | 2      | 2               |         |               |            |                     | 60        |             |             |                            |        |     |
| 1. roj (patračů)       |           |         | 1        |           | 5     | 6      | 6               |         |               |            |                     | 180       |             |             |                            |        | 18  |
| 2. roj (patračů)       |           |         |          | 1         | 5     | 6      | 6               |         |               |            |                     | 180       |             |             |                            |        | 18  |
| 3. roj (patračů)       |           |         |          |           | 5     | 6      | 6               |         |               |            |                     | 180       |             |             |                            |        | 18  |
| 4. roj (patračů)       |           |         |          |           | 5     | 6      | 6               |         |               |            |                     | 180       |             |             |                            |        | 18  |
| 5. roj (střelecký)     |           |         | 1        |           | 5     | 6      | 4               | 1       | 1             | 1          |                     | 120       | 600         | 24          |                            | 12     |     |
| 6. roj (střelecký)     |           |         |          | 1         | 5     | 6      | 4               | 1       | 1             | 1          |                     | 120       | 600         | 24          |                            | 12     |     |
| Celkem                 |           | 1       | 1        | 3         | 3     | 32     | 34              | 4       | 2             | 2          | 1                   | 1020      | 1200        | 96          | 12                         | 96     |     |

## Organisace a výzbroj mírové převěždné čety.

|               |                 | V ý z b r o j      |         |                  |                                                      |            | N á b o j e |                  |        |             |         | Celkové<br>zatižení<br>přibližně |
|---------------|-----------------|--------------------|---------|------------------|------------------------------------------------------|------------|-------------|------------------|--------|-------------|---------|----------------------------------|
|               |                 | puška<br>s bodákem | pistole | lehký<br>kulomet | brašnička na<br>zad. součást.<br>zad. hlavě<br>plnic | granátomet | pro pušku   | pro kulo-<br>met |        | pro pistoli | granáta |                                  |
|               |                 |                    |         |                  |                                                      |            |             | zásobníků        | nábojů |             |         |                                  |
| Roj patračů   | velitel roje    | 1                  |         |                  |                                                      |            | 30          |                  |        |             | 3       | 6¾ kg                            |
|               | patrač          | 1                  |         |                  |                                                      |            | 30          |                  |        |             | 3       | 6¾ kg                            |
|               | ostatní patrači | 4                  |         |                  |                                                      |            | 120         |                  |        |             | 12      |                                  |
|               | Celkem          | 6                  |         |                  |                                                      |            | 180         |                  |        |             | 18      |                                  |
| Roj střelecký | velitel roje    | 1                  |         |                  |                                                      |            | 30          | 4                | 80     |             |         | 8.50 kg                          |
|               | střelec         |                    |         | 1                | 1                                                    |            |             | 2                | 40     |             |         | 11 — kg                          |
|               | nabíječ         |                    | 1       |                  |                                                      | 1          |             | 9                | 180    | 24          |         | 11 — kg                          |
|               | granátník       | 1                  |         |                  |                                                      | 1          | 30          |                  | 12     |             | 6       | 10.50 kg                         |
|               | 1 pomocník      | 1                  |         |                  |                                                      |            | 30          |                  | 150    |             | 3       | 11 — kg                          |
|               | 2 pomocník      | 1                  |         |                  |                                                      |            | 30          |                  | 150    |             | 3       | 11 — kg                          |
|               | Celkem          | 4                  | 1       | 1                | 1                                                    | 1          | 120         | 15               | 600    | 24          | 12      |                                  |

Každá bojová četa převěždné rotý se skládá z 6 rojů, a to ze čtyř rojů patračů a ze dvou rojů střeleckých. Vylučuji organizační seskupení v družstva a ponechávám jako základní skupiny samostatné roje z těchto důvodů:

1. různé případy předvídaného použití převěždné rotý vyžadují do detailů pružné organisace rotý, proto musí býti základní její prvky malé, aby lehce umožňovaly nejrůznější seskupení,

2. pro menší úkoly dostačí úplně hlídka (roj) 1+5 mužů. Ze zkušenosti vím, že větší hlídky, nemají-li zvláštní úkoly, bývají zbytečně nemotorné,

3. roji patračů přibude vyloučením granátníků jednodlosti a pohyblivosti,

4. roj střelecký soustřeďuje oba mocnější palebné prostředky — lehký kulomet i granátomet v ruku jednoho velitele. Organisace a výzbroj tohoto roje umožňuje eventuelní přidělení pomocníků k rojům patračů. (Při podobném použití odloží pomocníci kulometné střelivo a jsou stejně zatíženi jako patrači),

5. bude-li třeba silnější hlídky nebo soustředění větší palebné síly, poskytně organisace samostatných rojů možnost různých kombinací seskupení, aniž bude třeba přihlížeti ke svazkům družstev neb jejich sestavení měniti a tím rušiti vnitřní organizaci čet. Veliteli skupení rojů budou buď velitel čety nebo jeho zástupce, podle potřeby oba.

Pomocná četa rotý zahrnuje:

a) v roji velitelském: orgány pro podporu velitele v jeho činnosti (výkonný rotmistr, kreslič, trubač, pozorovatel, signalisté a telefonisté, (mají k dispozici jednu telefonní stanici s příslušenstvím pro event. zapojení na státní nebo nepřátelské telefonní vedení, jeden malý signální přístroj, dvě soupravy vlajek, osvětlovací pistoli), spojky, 2 motocyklisté, 6 cyklistů a zdravotnická hlídka),

b) v roji hospodářském: ostatní pomocné orgány roty.  
Dopravní prostředky roty: 1 jezdecký kuň, 2 motocykly (1 s přívěsným vozíkem), 56 kol.

Trén roty: 1 horská převozná kuchyně, 1 kuchyňský vůz, 2 muniční káry a 3 vozy na torby.

Takticky podléhá přezvědná rota přímo veliteli pluku.

Veškerí gážisté a mužstvo bojového počtu roty jsou vycvičeni v jízdě na kole, na lyžích, v horolezectví, v plavání a signalisaci.

Při mobilisaci je sestavena rota z presenčně sloužícího mužstva a z vycvičených záložníků nejmladších ročníků, jsouc obdobně mobilisována jako spojovací rota.

## B. Mírová organizace.

Přezvědná četa:

Její podrobnou organizaci a výzbroj uvádím v tabulce 5.

Tabulka 5.

Organizace a výzbroj přezvědné čety.

|                    | Důstojník | rotmistr | Mužstvo |          |           |       |        | Výzbroj |         |                  |             |                 |    | Kola | Lyže |                                                         |
|--------------------|-----------|----------|---------|----------|-----------|-------|--------|---------|---------|------------------|-------------|-----------------|----|------|------|---------------------------------------------------------|
|                    |           |          | četař   | desátník | svobodník | vojín | Celkem | pušek   | pistolí | lehkých kulometů | granátometů | osvětl. pistolí |    |      |      |                                                         |
| Velitel            | 1         |          |         |          |           |       |        |         | 1       |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| zástupce           |           | 1        |         |          |           |       |        |         | 1       |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| pom. instruktor    |           |          | 1       |          |           |       | 1      |         | 1       |                  |             | 1               |    |      |      |                                                         |
| 1. roj (patračů)   |           |          |         | 1        |           | 5     | 6      | 6       |         |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| 2. roj (patračů)   |           |          |         |          | 1         | 5     | 6      | 6       |         |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| 3. roj (střelecký) |           |          |         | 1        |           | 5     | 6      | 4       |         | 1                | 1           |                 |    |      |      |                                                         |
| pomocný roj        |           |          |         |          |           |       |        |         |         |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| kreslič            |           |          |         |          | 1         |       | 1      |         | 1       |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| signalisté         |           |          |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         |                  |             |                 |    |      |      | podle potřeby<br>tel. st., sign.<br>přístroj,<br>vlajky |
| spojky             |           |          |         |          |           | 2     | 2      | 2       |         |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| pozorovatel-trubač |           |          |         |          |           | 1     | 1      | 1       |         |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| mechanik           |           |          |         |          | 1         |       | 1      |         | 1       |                  |             |                 |    |      |      |                                                         |
| Celkem             | 1         | 1        | 1       | 2        | 3         | 20    | 26     | 21      | 5       | 1                | 1           | 1               | 28 | 38j  |      |                                                         |

Utvoření samostatné přezvědné čety v rámci mírové organizace armády při dnešním nízkém kontingentu branců a početním stavu pěšího pluku, bude ovšem narážeti na velké obtíže. Proto také, třebaže by zájem doplňování přezvědné roty pro případ války vyžadoval vyššího mírového počtu, aby bylo možno použití pro sestavení přezvědných rot výhradně záložníků nejmladších ročníků, kteří budou pro tuto službu nejzpůsobilějšími, restringuji mírovou organizaci na míru nejmenší, která však ještě dovolí určitou činnost a podklad pro spolupráci a různé seskupení rojů.

V četě systemisovaných 26 vojínů bude nutno zařaditi na újmu pěších rot.

Přezvědná četa by byla stálou částí mírové organizace pěšího pluku. Výběr a zařazení mužstva by byly prováděny k 1. dubnu každého roku, kdy je u rot normálně skončen výcvik družstva a kdy je též ukončena poddůstojnická škola. Velitel čety by musil mít možnost neomezeného výběru vojáků pro přezvědnou četu z pěších rot pluku a pro místa poddůstojníků z absolventů poddůstojnické školy. V té době by musily být pro četu již vycvičení mechanik, trubač a signalista. Vybrané mužstvo by bylo soustředěno v četě po celý rok, bylo by vedeno v kmenovém i zásobovacím počtu pomocné rot. Zařadit přezvědnou četu v rámec pomocné rot doporučuji z důvodu dispozičního práva, v zájmu usměrnění výcviku jedním velitelem a nerušení stejné vnitřní organizace ostatních rot pluku, předpokládá, že by po stránce výcvikové podléhala četa prostřednictvím zástupce velitele pluku veliteli pluku.

Velitel čety by mohl v míru současně společně pracovat o agendě zprav. důst. pluku. Čety by bylo možno používat jako hotovosti útvaru, jakož i pro službu asistenční.

Při bojovém výcviku částí pluku by mohlo být čety používáno jako soupeře. Svou činností by dosáhla jistě značných úspěchů i kontrolou bojové činnosti jednotlivých částí při cvičení v polní službě, kdy obvykle dochází k mnohým chybám a k nesprávnému průběhu ani ne tak z neznalosti, jako ledabylosti a povrchnosti vojáků. Zejména služba polních stráží, různých hlídek a noční cvičení by získala co do ukázněnosti a přesnosti, kdyby úspěšná činnost, výsledky naslouchání a event. případy hlídek přezvědné čety dávaly veliteli obraz o chování vojáků ostatních částí a ti to byli voláni za zjištění poklesky k odpovídání.

V mobilisaci by byla sestavena přezvědná rota obdobným způsobem, jako je tomu u spojovací rot.

#### IV.

##### Výcvik.

Výcvik přezvědné čety rozvrhuji ve velkém na tři období:

1. Období průpravného výcviku:

Základní teoretické i praktické školení ve službě přezvědné.

2. Období bojového výcviku:

Doplňování průpravného výcviku a získání zkušeností v bojovém výcviku. Bojová cvičení v soupeřství s částmi pluku v době výcviku v rotě a praporu. Vystupňování vytrvalosti a požadavků pro válečnou činnost v období velkých cvičení.

3. Období doplňovacího výcviku (Od závěrečných cvičení do konce presenční služby):

Potřebné doplnění výcviku na základě poznatků z velkých cvičení. Zdokonalení v jízdě na kole. Vytrvalostní cvičení. Lyžařský, podle okolností horolezecký výcvik.

Účast ve službě strážní, hotovostní a asistenční.

##### Složky výcviku.

a) Tělesná příprava:

Intenzivně prováděný polní tělocvik, překonávání zvláště kombinovaných překážek, vrh granátem, šerm bodákem, pochody, běh, zlézání obtížného terénu, plížení, skoky, plavání, veslování, jízda na kole, na lyžích.



b) teoreticko-praktická příprava :

Orientace, čtení map, pořizování hlášení, jednoduchých náčrtků, použití busoly, dalekohledu, všeobecné zásady služby přezvědné, polní služba, signalisace. Příprava pro různé způsoby dorozumívání za dne i za noci. Volba prostředků pro splnění úkolů. Příklady z válečných zkušeností.

c) Technický výcvik :

Činnost přezvědné hlídky v různém terénu, v různých dobách denních i nočních. Volba cest, pozorovacích stanovišť. Prostředky usnadňující činnost. Pozorování, dodávání hlášení. Rekogniční činnost. Střelba z pušky, z pistole.

d) Bojový výcvik :

Bojová činnost přezvědných hlídek v rozličných situacích, terénu, ve dne, v noci, za mlhy, v dešti, ve sněhu a p.

Snahou velitele čety a jeho pomocníků při výcviku musí být dosáhnouti u všeho mužstva maxima vytrvalosti, obratnosti, neohroženosti, duchapřítomnosti, bojové lsti, instinktivní orientace v úplně neznámém terénu, schopnosti ve vyjádření pozorovaných věcí, a snahy neznati žádných překážek, jde-li o to provést daný úkol. Zároveň musí mít na paměti vypěstování ducha soudružnosti a kamarádství za všech okolností a při tom nikdy nedopustiti, aby sebevědomí vojinů přezvědné čety přecházelo do extrémů a neukázněnosti.

Načrtnutá organizace je myšlena jako základ pro vybudování této nové organizační složky v rámci našich pěších pluků. Samo sebou bude postupem času na základě nabytých zkušeností doplňována a, kde třeba, i pozměněna, jak si toho vývoj válečné doktriny, zkušenosti a technický pokrok vyžádají. Je však již čas, aby bylo uvažováno a rozhodnuto o zásadách a prostředcích přezvědné služby pěchoty, která byla doposud v našich předpisech i v organizaci tak opomíjena. Převážná většina příslušníků armády, kteří se zúčastnili bojů poslední války, nechápe důvody, které vedly při zpracování našeho Cvičebního a Polního řádu k tak skrovnému ohrazení a předpokladu této důležité činnosti pěchoty, a čeká na vyřešení tohoto problému.

Generál P. RJAČIKOV:

### *Army Quarterly.*

V tomto přehledu jsou probrány 4 knihy „Army Quarterly“ z října 1928, z ledna, dubna a července 1929.

Veliký zájem anglických vojenských kruhů o otázky mechanisace armády odráží se i v uvedených číslech „A. Q.“, které věnují mnoho statí práci různých obrněných strojů (tanků, automobilů) a vyjasnění otázky spolupráce mechanisovaných vojsk s ostatními druhy zbraní.

Myšlenka o nezbytnosti co největší mechanisace armády, tak horlivě hlásaná známými anglickými spisovateli, plk. Fullerem a mjr. Deningem a některými jinými, nachází čím dále tím více straníků a nutí anglické ministerstvo války konati v tomto směru rozsáhlé pokusy s mechanisovanými vojsky.

V dnešní vojenské literatuře se proti málo pohybné, hlavně posílní světové válce, čím dále tím více zdůrazňuje význam p o h y b -